

PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCS

CRÒNICA 2012

ARQUEOLOGIA

Els treballs arqueològics a la comarca d'Osona durant l'any 2012 s'han caracteritzat per un increment dels projectes de recerca, concretament amb l'aparició de nous projectes de prospecció arqueològica en diferents punts del territori. Si bé en termes generals també podem dir que s'ha mantingut el nombre d'intervencions de tipus preventiu, aquestes apareixen vinculades a diverses obres (desdoblament de l'Eix Transversal al tram de Santa Maria d'Oló-Sant Bartomeu del Grau, línies de mitja tensió Vic-Folgueroles i la variant d'Olost) i a actuacions puntuals a mans de particulars.

Excavacions arqueològiques

Al llarg de 2012, i segons dades del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya,¹ s'han atorgat 40 permisos d'intervenció arqueològica, quasi el doble que l'any anterior, que afecten 23 jaciments o punts d'expectativa arqueològica, dels quals 33 corresponen a permisos d'excavació preventiva i els 7 restants a excavacions associades a projectes de recerca. Cal destacar que durant aquest any, com l'any anterior, no s'ha realitzat cap intervenció d'urgència a la comarca.

Excavacions programades: Aquest tipus d'actuacions s'han doblat respecte als anys anteriors. Es tracta principalment de treballs que s'inclouen en el marc d'un projecte de recerca amb uns objectius científics i unes línies de recerca concretes desenvolupades per un equip pluridisciplinari.

L'Esquerda (Les Masies de Roda de Ter): En el decurs d'aquest any s'han realitzat diverses intervencions al jaciment. Destaca el projecte d'excavació i conso-

1. Volem agrair a l'arqueòleg territorial Antoni Caballé i Crivillés, del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, l'ajuda i la informació facilitada per a la realització d'aquesta crònica.

lidació d'una part de la muralla externa del poblat. L'existència d'aquest llenç de muralla era coneguda, però no la seva magnitud (uns 3 metres d'amplada per 100 metres de longitud visibles), ni tampoc la seva cronologia, que es pot centrar en les èpoques visigòtica i carolíngia. Els treballs s'han preparat amb prospeccions electromagnètiques i de georadar. Als peus de la muralla hi apareixen els indicis d'un fossat i les restes d'enterraments. Els treballs al sector ibèric han localitzat estructures sota els nivells del segle v aC, és a dir, que es podrien situar en el període ibèric antic, del qual fins ara no n'hi havia evidències a la comarca. Al mateix temps ha continuat la investigació a l'àrea d'arqueologia experimental amb la realització del curs d'estiu de la Universitat de Vic. Treballs dirigits per Imma Ollich Castanyer, Montserrat de Rocafiguera i Espona, Oriol Amblàs i Novellas, Albert Pratdesaba i Àngels Pujols.

El Camp de les Lloses (Tona): Els treballs arqueològics s'han centrat en l'excavació, consolidació i adequació per tal de garantir la conservació de les estructures excavades. En el camp B les tasques s'han centrat en l'excavació de l'espai de circulació entre les dues illes de cases existents, els edificis A, B i D i els edificis I, F i G. En el camp A s'ha treballat en l'excavació i consolidació preventiva dels edificis H i I amb l'objectiu de delimitar l'àrea arqueològica. Concretament el projecte té continuïtat amb l'ampliació del parc arqueològic (Fase 3), d'excavació, consolidació i adequació de les estructures del Camp A, Sector 2-B. Treballs dirigits per Imma Mestres i Montserrat Duran Caixal.

El castell de Besora i l'església de Santa Maria (Sta. Maria de Besora): Intervenció centrada en dos àmbits del castell: la zona de cementiri-necròpolis, a redós de l'absis i la torre de l'església de Santa Maria (segles XII-XIX); i la zona de l'esplanada del castell on s'estan documentant nivells d'època ibèrica (segles III-II aC). Aquests treballs s'emmarquen en la VII edició del Curs de Paleopatologia organitzada pel Grup de Recerca en Osteobiografia de la Universitat Autònoma de Barcelona (GROB) i l'Hospital del Sagrat Cor de Barcelona i l'empresa Àtics. I l'edició de 2012 ha estat orientada a l'estudi de la patologia oral. Treballs dirigits per Francesc Busquets.

Prospecció de Vallfogona del Ripollès, Riudaura (Ripollès) i Vidrà (Osona): Treballs dirigits a la documentació de coves i baumes dels municipis esmentats, on, per una banda, s'analitzen les característiques i estat de conservació, així com les possibles evidències d'acció antròpica i ocupació d'aquests espais. Està previst realitzar sondejos per comprovar l'estratigrafia dels espais susceptibles de presentar freqüentació antròpica. Treballs dirigits per: Vanessa Navarrete, Jordi Revelles, Oriol Vila i Maria Saña.

Puig Ciutat (Oristà): La intervenció d'aquest any s'ha centrat a la zona oest del jaciment, on s'han excavat tres estances corresponents a l'última fase d'ocupació de l'assentament, d'època tardorepublicana. En una de les estances, ubicada prop del carrer que organitza l'àrea, s'han recuperat diverses bigues cremades, vasos ceràmics *in situ*, dues àmfores aixafades i l'esquelet d'un possible gos, així com diversos elements de caràcter bèl·lic. A les altres dues estances, adossades a la muralla, s'han recuperat també diverses peces de vaixel·la ceràmica (ceràmica

campaniana B, ceràmica de la costa catalana, etc.) així com recipients de transport i emmagatzematge. També en aquest indret s'han recuperat diversos elements bèl·lics (projectils de fona, una punta de javelina, puntes de catapulta i una virolla de llança). Tant els indicis d'incendi com la gran quantitat de material bèl·lic localitzats apunten a la destrucció de l'assentament en el marc d'un dels conflictes que van tenir lloc al llarg del segle I aC. La intervenció d'enguany també ha permès comprovar, en el tram més proper a la muralla, la presència de dues fases d'ocupació anterior que es remunten al primer ferro o a l'ibèric antic. Treballs dirigits per Carles Padrós Gómez, Àngels Pujol Camps i Roger Sala Bartrolí.

Feixes sota el castell de Sant Martí de Centelles (Osona) i feixes del Mas Agustí de Tagamanent (Vallès Oriental): En el marc d'estudi de les dinàmiques d'ocupació i gestió de l'espai agrari s'han realitzat intervencions puntuals en diverses feixes entorn de la rectoria vella de Sant Martí de Centelles per tal d'obtenir seqüències que abracin l'alta i la baixa edat mitjana. Aquests treballs es realitzen en conveni entre l'Ajuntament de Sant Martí i el Departament de Ciències de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana de la UAB. Treballs coordinats per Helena Kirchner i Jaume Oliver.

Prospeccions arqueològiques Comarca d'Osona (diversos): En el marc de la bianualitat 2011-2012 s'endeguen els treballs de prospeccions a la zona del Lluçanès per tal de documentar nous espais d'ocupació en època medieval. Aquests treballs formen part d'una tesi doctoral del Departament de Ciències de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana de la UAB. Treballs dirigits per Jordi Plans.

Excavacions preventives: Són aquelles intervencions que vénen motivades per projectes urbanístics, immobiliaris o de rehabilitació d'edificis. Es realitzen prèviament a les obres i són finançades pels diversos promotors.

Dolmen de Puigspedres (l'Esquirol): Els treballs en aquest megàlit, iniciats l'any anterior, s'han centrat en la neteja de l'estructura dolmènica i en l'excavació de la zona del túmul, mitjançant l'obertura de dos sondejos. Al mateix temps s'ha treballat a l'interior de la caixa funerària i s'ha completat la documentació gràfica. Han aparegut diverses restes humanes acompanyades d'alguns fragments ceràmics i restes d'indústria lítica tallada, fauna i malacofauna. Treballs dirigits per Joel Casanova Martí i Judit Serradell.

Fortalesa ibèrica i mas medieval del Montgròs (el Brull): En el decurs de la campanya d'excavació de 2012 els treballs s'han distribuït especialment en dos sectors del jaciment. En primer lloc, a l'extrem de migdia, a tocar de la cara interna del tram de la segona muralla ibèrica (c. 300 aC) dotat de casamates o *phylactèria*, situat al costat de la porta. En aquest sector s'ha excavat completament el traçat de la primera muralla ibèrica (450-425 aC), s'ha confirmat la datació del seu arrasament i de la subsegüent construcció de la segona, tot plegat esdevingut cap a les acaballes del segle IV aC, i s'hi han descobert elements d'una sèrie de construccions subsidiàries d'aquest segon recinte, que s'hi van anar adossant fins al segle III aC.

En segon lloc, a l'extrem de tramuntana de l'istme del Montgròs, on acaba la fortificació, cal destacar el descobriment de la continuïtat del pany de la segona muralla tot al llarg d'aquest sector i la seva culminació amb una àmplia torre de planta rectangular. Aquestes estructures encara es troben en curs d'excavació i no s'han pogut datar amb precisió, però sembla que hauran de correspondre a la darrera etapa de reforçament de la segona muralla, la qual va tenir lloc al llarg del segle III aC. En aquest indret, per cert, també han aparegut traces d'ocupació medieval. Els treballs, com sempre, els ha dut a terme el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, sota la direcció d'Albert López Mullor. En aquesta oportunitat cal destacar l'organització d'un camp de treball, el mes de juliol, en col·laboració amb la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya, en l'organització del qual també van prendre part activament l'Ajuntament del Brull i l'Oficina Tècnica de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona.

El castell de Milany (Vidrà, Vallfogona del Ripollès): El projecte té per objectiu la consolidació de les parets que conformen la torre del castell de Milany. La intervenció arqueològica també ha posat al descobert murs d'altres edificacions a l'entorn de la torre. Treballs dirigits per Marta Fàbregas i Francesc Pujol.

Pla de Savassona (Tavernoles): Tasques centrades en l'adequació de l'entorn de Savassona en aspectes d'accessibilitat i vegetació per part del Consorci de l'Espai Natural de les Guilleries-Savassona. Treballs dirigits per Adriano Casagrande.

Església de Santa Eugènia de Berga (Santa Eugènia de Berga): Intervenció puntual centrada en les tasques de documentació de restes arqueològiques a la zona de la capçalera exterior de l'església de Santa Eugènia de Berga. S'han recuperat diversos retalls i estructures negatives reblerts amb material modern i de cronologia recent. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba i Maribel Fuertes.

Carrer Adoberies núm. 2-4 (Vic): En el marc dels treballs de documentació del Pont de Queralt, l'Ajuntament de Vic va endegar una intervenció arqueològica al soterrani de la primera adoberia en contacte amb el pont per tal de documentar el potencial estratigràfic de la zona. L'objectiu principal era, per una banda, recuperar la paret original del pont, i per l'altra, la seqüència estratigràfica del subsòl, fet que es va obtenir amb la realització de dues cales. Els treballs realitzats van permetre recuperar el darrer arc del pont, que havia quedat segellat a l'ampliar-se l'adoberia al segle XX i dos nivells de rebliment on va aparèixer abundant teula aràbiga, i en el nivell inferior un fragment de terra sigil·lada itàlica. Treballs dirigits per Anna Gómez Bach.

Monestir de Santa Clara, plaça de Malla, 1 (Vic): Els treballs de condicionament de l'espai intern del convent de Santa Clara han permès la troballa d'un conjunt d'estructures amb una seqüència cronològica que s'inicia en una fase d'època antiga amb presència antròpica en època medieval i moderna. Destaquen les restes d'un pou, un mur llarg que podria haver funcionat com a espai de circulació i la presència d'un nivell romà, amb material adscrit al segle II dC. Treballs dirigits per Antònia Diaz Carvajal.

Col·legi Escorial (Vic): Els treballs d'obertura d'una nova línia escolar a la zona del pati posterior de l'escola van motivar aquesta intervenció arqueològica que va posar al descobert les restes dels fonaments de les cases del segle XIX i part dels horts d'aquesta zona. Treballs dirigits per Antònia Diaz Carvajal.

Carrer Sant Pere, núm. 108 (Vic): La intervenció ha estat motivada per la instal·lació d'un aparell elevador per a persones de mobilitat reduïda en una finca catalogada dins l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Els treballs han permès constatar l'existència de tres fases d'ocupació: la primera d'elles, de la qual no s'ha pogut identificar cap estructura, correspon a finals d'època moderna o inicis d'època contemporània. Posteriorment es va construir una primera edificació de funcionalitat indeterminada. En darrer lloc, es va aixecar ja l'edifici actual, el qual ha patit dues remodelacions posteriors (ja en plena època contemporània) lligades a la construcció de dos desguassos. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Carrer Nou, n. 2 (Vic): Actuació realitzada amb motiu de les obres de construcció d'un ascensor amb el consegüent fossat. Estratigràficament, sota el paviment actual de la finca i la capa de preparació de formigó apareixia un estrat d'argila marró que semblava aportada. Però es feia difícil d'identificar per la presència de diversos serveis contemporanis que seccionaven l'estrat. No es va documentar cap element d'interès arqueològic. Treballs dirigits per Òscar de Castro.

Carrer Bisbe Casadevall núm. 9 (Vic): Es va fer amb motiu de les obres de construcció d'un edifici plurifamiliar que preveia diversos moviments de terres: rases de fonamentació i fossat d'ascensor. Es van realitzar 9 cales i 5 rases. A nivell estratigràfic van aparèixer tres nivells. Un estrat de runa amb una potència de 30 cm, i sota aquest un estrat d'argila marró molt plàstic que assolía una potència de 60 cm i que cobria el sediment geològic. No es va localitzar cap element d'interès arqueològic. Treballs dirigits per Òscar de Castro.

Carrer de les Escoles núm. 42 (Vic): La intervenció ha estat motivada per l'adequació d'un espai d'habitatge i la construcció d'un pàrquing particular. Els resultats en aquest punt van ser negatius. Treballs dirigits per Anna Gómez Bach.

Línies de mitja tensió Vic-Folgueroles per derivació de línia Taradell-Sant Pere de Torelló (diversos): Seguiment arqueològic dels treballs d'adequació de les línies de mitja tensió. Els treballs han estat principalment de tipus documental. Treballs dirigits per Montserrat Freixa i Damià Grinó.

Variant Olost. Clau VB-05146, enllaç entre Pk 18+000 de la C-154 i Pk 1+300 de la BV-4405: Treballs de seguiment arqueològic associats al projecte d'execució de la variant d'Olost en una longitud de 2,5 quilòmetres i que discorrerà pel costat est d'Olost, amb un traçat que s'inicia sobre la C-154 i finalitza a la BV-4405 (carretera cap a Prats de Lluçanès). La variant comptarà amb dos carrils de circulació, un per sentit, de 3,5 metres, i dos vorals d'un metre d'amplada cadascun. Les obres se situen bàsicament al terme municipal d'Olost, si bé un

petit tram inicial comprèn el terme d'Oristà. Treballs dirigits per Eduard Sanchez i Cristina Belmonte.

Desdoblament de l'Eix Transversal C-25. Pk 157+730 al Pk 169+100. Tram Santa Maria d'Oló-Sant Bartomeu del Grau (diversos): Zona d'expectativa arqueològica associat al projecte d'ampliació de la carretera. Treballs dirigits per Dani Moly.

Museus i entitats

Museu Arqueològic de l'Esquerda (Roda de Ter, Osona): Les activitats del Museu es van iniciar amb el 17è cicle de Conferències del Museu, aquest any titulat: *Projectes singulars de l'arqueologia catalana*, i que es va portar a terme durant el mes de març. Els conferencians han estat Marina Miquel, coordinadora i cap d'Àrea de Gestió de Monuments, MHC, i Carme Subiranas, directora arqueològica, que van explicar «Les tombes reials del monestir de Santes Creus»; Isabel Rodà, directora de l'ICAC, que va explicar el projecte «El temple d'August de Tarragona», i Josep M. Vila va exposar «El paper de l'arqueologia en la redescoberta de la Cartoixa d'Escaladei». Finalment es va fer una visita al Castell de Montsoriu (Sant Feliu de Buixalleu, la Selva) a mans de Jordi Tura i Quim Mateu del Museu de la Gabella. Les importants troballes a la zona de la muralla del jaciment han fet que les visites, els reportatges i les conferències hagin estat nombroses.

També, com cada any, durant el mes de juliol es van portar a terme els cursos *Arqueologia Medieval de Camp*, de la Universitat de Barcelona, i *Arqueologia, excavació i experimentació arqueològica*, de la Universitat d'Estiu de Vic. Aquest darrer curs va tenir lloc del 9 al 13 de juliol de 2012 i ha permès donar a conèixer les tècniques de treball arqueològic des del punt de vista teòric i pràctic a través de l'arqueologia experimental.

En el marc de la celebració del Dia Internacional dels Museus, el dia 18 de maig es va presentar un conjunt de cascavells d'època medieval com a Joia del Museu. Les activitats es van iniciar el 17 de maig amb la realització d'un taller de construcció d'instruments i amb la col·laboració de l'Escola Municipal de Música «El Faristol». El dia 18 mateix hi va haver un concert de guitarra clàssica a càrrec d'Hernán Goti, que interpretà peces de música antiga, i una activitat de contacontes amb les històries del personatge *Folduc, el bufó*.

Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses (Tona): Les activitats en aquest centre es van iniciar el 29 d'abril quan es va inaugurar la mirada tàctil, un espai sensorial amb macrocaràcters i braille sobreimprès per conèixer l'estela ibèrica de Tona, el mil·liari del Vilar i el quadrúpede de Santa Maria del Barri al Camp de les Lloses; l'activitat es va cloure amb un concert de l'Escola Municipal de Música de Tona. El diumenge 8 de juliol es va inaugurar la nova àrea excavada del parc arqueològic del Camp de les Lloses i es va fer una representació teatralitzada. Les Jornades Europees de Patrimoni es van materialitzar en una conferència sobre el pa en el món antic, a càrrec del Sr. Joaquim Sané i una sessió d'arqueologia experimental «Fem pa, d'Egipte a Roma i de Roma a Tona». I la Joia del Museu fou un

platet de bronze procedent de l'edifici G i datat del 125-75 a. de la n. e. Per la Festa Major d'hivern es va fer un taller d'arqueologia i antropologia el dia 2 de desembre i, el dia 3, una conferència titulada «Maternitat i inhumacions perinatals al vicus romanorepublicà del Camp de les Lloses: lectures i significats».

L'Associació Cultural del Camp de les Lloses (AcuCaALL) el 14 de desembre va donar a conèixer la nova web i va fer una conferència per la presentació del II Workshop 2012-2013, titulada «La moneda ibèrica y la composición de las unidades auxiliares del ejército romano: el ejemplo del Camp de les Lloses», a càrrec del Dr. Fernando López Sánchez a la Sala de Plens de l'edifici del Sucre.

El Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona va participar a la Fira d'Entitats de la ciutat de Vic el dia 30 de març; ha organitzat diverses sessions de treball, i es troba en fase d'ampliació de la col·lecció bibliogràfica d'adequació de l'espai de l'entitat. Ha estat membre del comitè científic de les II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central celebrades durant el mes de desembre a Vic juntament amb el Patronat d'Estudis Osonencs, que ha participat com entitat col·laboradora.

Altres activitats

Els dies 6 i 7 d'octubre es va celebrar 12è Cap de Setmana Ibèric, una iniciativa per a la difusió dels assentaments ibèrics de Catalunya organitzada per la Ruta dels Ibers des del Museu d'Arqueologia de Catalunya amb el tema «Rituals de vida, rituals de mort».

Tres assentaments ibèrics de la comarca, el Turó del Montgròs (el Brull), el Casol de Puigcastellet (Folgueroles) i l'Esquerda (Roda de Ter) han ofert diverses activitats entorn d'aquesta temàtica. A l'Esquerda les activitats van començar dissabte amb una passejada entorn l'Esquerda sota el tema de *Rituals antics a l'imaginari col·lectiu. Néixer i morir a Roda. Del pou de Santa Magdalena a l'Esquerda*, i diumenge van tenir lloc tallers, visites i un tastet de cervesa Ausesken amb aperitiu. Al Casol de Puigcastellet es va fer una xerrada titulada «Un viatge per l'arqueologia dels ossos», i una caminada popular fins al jaciment, amb tast de menjar iber i tallers infantils. I finalment al Turó del Montgròs es van fer visites sota la temàtica dels rituals i tallers i tastets de condiments i begudes, així com una visita guiada amb el director de les excavacions.

Els dies 13, 14 i 15 de desembre van tenir lloc les II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, organitzades pels Serveis Territorials a la Catalunya Central, coordinades per Antoni Caballé, i que en aquesta segona ocasió es van celebrar a Vic, a la sala d'actes del Museu Episcopal. Aquest congrés va permetre conèixer i debatre les darreres intervencions arqueològiques dels darrers dos anys a les comarques de la Catalunya central. Destaca la ponència de síntesi prehistòrica a la comarca d'Osona realitzada per Xavier Clot i l'explicació del jaciment del Bosc del Quer per part de Xavier Carlús i Òscar de Castro, que van posar de manifest l'increment en el coneixement d'assentaments a l'aire lliure que han aportat importants novetats i que amplien i milloren substancialment el coneixement de l'ocupació a la plana de Vic del neolític a l'edat del bronze (c. 5000-1500 cal BC). Les altres sessions es van centrar en la presentació dels resultats de les interven-

cions realitzades en els dos darrers anys a les comarques de l'Anoia, el Bages, el Solsonès, el Berguedà i Osona. Les jornades van acabar amb un recorregut per diferents indrets on s'han produït troballes arqueològiques a la ciutat de Vic.

Necrològica: El doctor Iñaki Padilla Lapuente, especialista en arqueologia medieval i professor a la Universitat de Barcelona, va morir el mes de desembre de 2012. Per la seva trajectòria i participació en la formació de molts arqueòlegs de la comarca fem arribar el condol a la família i lamentem la seva pèrdua.

Anna Gómez Bach

CRÒNICA METEOROLÒGICA DE L'ANY 2012. ANY SEC I CÀLID

El 2012 ha estat un any complet meteorològicament parlant. Amb fred, calor i sobretot vent ha estat un dels més secs dels últims seixanta anys en alguns observatoris de la comarca. Cal destacar el Vidranès, el Cabrerès i el Montseny on la mitjana és d'uns 1.300 mm i aquest any no ha passat dels 700 mm. Pel que fa a la Plana, la mitjana oscil·la sobre els 700 mm i a la majoria dels observatoris s'han acumulat només entre 450 mm i 600 mm. La bona notícia ha estat que ha plogut en els mesos que més convenia, de manera que la collita de cereal ha estat molt bona. Els mesos de setembre i octubre destaquen com els més plujosos i el desembre, com el més sec. Pel que fa a les temperatures el febrer ha estat el mes més fred, i les primeres gelades van ser a finals del mes d'octubre, cosa no gaire habitual. Pel que fa a les màximes, tot i que el juny ens va ensenyar les dents amb algunes onades de calor, alguna d'intensa, l'agost va ser el mes més càlid i amb rècords a molts observatoris, en alguns fins i tot superant els 40°C. La culpa fou de les més de cinc entrades d'onades de calor d'aquest estiu. En paral·lel, el vent ha estat present molts dies al llarg de l'any, i això també ha fet que les boires no fossin tan freqüents com en altres anys. Pel que fa a la neu, la poca precipitació a muntanya va fer patir força els esquiadors, i a tothom en general, amb rius amb poc cabal i pantans que, a poc a poc, es van anar buidant. El pantà de Sau, per exemple, quedà pràcticament a la meitat.

GENER

El temps estable i anticiclònic, amb bancs de boira gebradora, glaçades i gelades, foren la tònica del mes de gener. Cal destacar el pas de tres fronts molt esquitats, el primer a principis de mes, entre els dies 1 i 2, que va deixar quatre gotes a bona part de la comarca. El segon el dia 16, amb poc més d'un litre de precipitació, i un tercer (aquest més actiu) que va coincidir amb una entrada d'aire fred i deixà nevades a cotes baixes a tota la comarca. La resta del mes el fred i les boires van ser les protagonistes.

FEBRER

El pas d'un front amb entrada d'aire fred en alçada va provocar nevades a cotes baixes els primers dies del mes. La precipitació començà amb neu rodona i acabà acumulant uns 6 cm a la Guixa, 4 cm a Vic i una enfarinada a les fondalades de la Gleva i Manlleu. El més destacat, però, va ser el fred a causa de la nevada i de l'entrada d'aire fred en alçada. Les temperatures mínimes es dispararen cap avall sobretot la primera quinzena del mes, amb registres de -10°C a -13°C. També cal esmentar el vent del NW amb cops de 89 km/h el dia 7, que deixava un ambient molt fred.

MARÇ

Després d'uns primers mesos amb poca pluja, pràcticament des del 23 de novembre de l'any anterior, aquest mes la precipitació va seguir la tònica del gener i el febrer. L'entrada de la primavera el dia 20, a les 06 h 15 min, sembla que va reactivar una mica l'atmosfera deixant pluja general i sobretot generosa els dies 21 i 22, sobretot als voltants del Montseny amb més de 40 mm, pràcticament la que va caure al llarg de tot el mes. Pel que fa a les temperatures, a principis de mes hi va haver unes màximes molt suaus i amb un bon contrast tèrmic entre el matí i les hores centrals del dia. Les més baixes s'enregistraren la primera quinzena, amb temps més estable i tranquil. Pel que fa a les boires, aquest mes foren poques; a les fondalades de Roda de Ter i Manlleu és on van ser més presents. Cal destacar altre cop el vent, amb cops de 40 a 70 km/h del NW. La bonança dels últims dies va animar l'emigració d'alguns ocells, amb el pas de dos grups de cigonyes per Sant Boi del Lluçanès i Sant Pere de Torelló el dia 3 i les primeres orenetes el dia 17 a Olost. A partir del dia 14 començaren a rebrotar alguns arbres.

ABRIL

La pluja va ser la protagonista del mes d'abril, tal com diu la dita popular: «Per l'abril, aigües mil». I així va ser: pràcticament va ploure durant la meitat del mes, i quan la terra més ho necessitava. Fou una pluja molt ben caiguda i que es va filtrar gairebé tota al sòl, i per tant baixà poca aigua pels rius. Cal destacar els 114,4 mm a Centelles, 128 mm a Viladrau o 101 mm a Sant Pere de Torelló. Hi va haver quatre dies de tempestes, algunes acompanyades de calamarsa com la del dia 15 i, sobretot, la del dia 30 al Brull, amb quatre dits de gruix. Les pluges més destacades foren el dia 4 a la majoria dels observatoris. Pel que fa a les temperatures, les mínimes s'enregistraren el dia 17 a tots els observatoris, entre -1°C i -4,5°C, i amb una destacada inversió tèrmica. Les temperatures més altes foren a finals de mes, amb màximes d'entre 23°C i 26°C; i hi va haver pocs dies de glaçada, entre 2 i 5, sobretot a les fondalades de la Plana. El vent va tornar a bufar amb força, entre 50 i 65 km/h del WNW, i això va fer que les boires fossin poc presents, només de tres a cinc dies. La notícia també fou la neu al Pirineu. A partir del 9 d'abril començaren a cantar les granotes, i el 29, el rossinyol.

MAIG

Els núvols van dominar bona part del mes de maig amb el pas de diferents fronts i entrades d'aire fred que van provocar tempestes fortes, acompanyades de calamarsa i pedra petita en alguns observatoris. Cal destacar el dia 6, amb 49,7 mm a Olost, 29,5 mm a la Guixa i 11,6 mm a Manlleu; i també la tempesta localitzada entre la Gleva i Torelló el dia 14, amb calamarsa. Els dies de màxima pluja del mes van ser el 6, el 13 i el 15, quan s'acumulà la major part de la precipitació del mes. En total, la màxima precipitació acumulada durant el mes es va concentrar a la zona oest i nord-oest de la comarca, amb 132,3 mm a Prats de Lluçanès, 110,5 mm a Olost, 91 mm a Sant Pere de Torelló i, a la resta d'observatoris, entre 50 i 90 mm. Pel que fa a temperatures, les més baixes foren a principis de mes, amb valors d'entre 0°C i 2°C. Les màximes s'enregistraren el dia 12, entre 28°C i 32°C, amb un fort contrast tèrmic durant els primers dotze dies. Els dies de boira foren entre 12 i 15 a les fondalades de la Plana, concentrades en poblacions com Manlleu i Roda de Ter entre 4 i 5 dies. Pel que fa al vent, cal destacar els 53 km/h el dia 5, amb domini al llarg del mes dels vents de W i NW. La neu seguí sent la protagonista al Pirineu, i cal esmentar la important quantitat de pol·len que aquest mes deixaren anar els pollancre.

JUNY

El més destacat del mes de juny sens dubte foren les altes temperatures, sobretot a partir del dia 20, amb màximes d'entre 32°C i 37°C, més pròpies de finals de juliol. Cal destacar també algunes tempestes, poques i localitzades però intenses i acompanyades de calamarsa i algun gra de pedra. Hauríem de partir aquest mes en dues parts. Tot i que els dos primers dies les màximes ja superaren els 31°C, del dia 3 al 17 les temperatures van ser força suaus i amb contrast tèrmic destacat, sobretot del 12 al 16. Les precipitacions es concentraren en tres dies, ja que el dia 3 l'entrada d'aire fred en alçada i el pas d'una pertorbació va deixar ruixats localment forts amb tempesta i calamarsa. Destaquen els 32,8 mm de Folgueroles o els 32,5 mm de Prats de Lluçanès. A partir del dia 20 entrà una onada de calor, sobretot els últims dies de mes, amb alguns incendis localitzats i una forta xafogor durant les nits.

JULIOL

Mes sec i càlid, amb temperatures altes tot i ser el mes de juliol, i amb vent pràcticament cada dia amb cops de 30 a 50 km/h del NW i del SW, que asseca- ren la poca aigua caiguda aquest mes. La baixa humitat juntament amb aquest vent provocaren alguns petits incendis. Però cal destacar el del dia 19 al Bages, amb una important superfície cremada des d'Oristà fins a tocar el Berguedà. Les temperatures foren altes, tal com són els valors normals durant el mes de juliol, amb domini dels núvols baixos durant bona part del mes, que deixaren algunes mínimes d'entre 19°C i 20°C i incrementaren la xafogor durant les nits. Pel que fa a les pluges, el primer dia del mes s'enregistrà un canvi radical de temps respecte als darrers dies del mes anterior, amb ruixats febles i acompanyats de tempesta

i una baixada important de les temperatures. També es van sentir quatre trons el dia 5, amb dècimes de precipitació, i l'episodi més destacat del mes fou el dia 21, amb el pas d'una cua de front que deixà ruixats i tempestes amb registres entre els 5 mm i els 14 mm, recollits per exemple a Santa Eugènia i Viladrau. La pluja anual acumulada fins aquest moment era minsa, però la precipitació durant el mes d'abril va deixar una molt bona collita de cereals a tota la comarca.

AGOST

Fou el mes més càlid de l'any. Les onades de calor, un total de cinc al llarg de l'estiu, van fet que l'agost tingués màximes de rècord a la majoria dels observatoris. Es tractà d'un mes sec i amb algunes tempestes localment fortes a principis i a finals de mes. Destacaren els primers dies, entre el 5 i el 6, amb tempestes al nord de la comarca que acumularen valors de 23,8 mm a la Gleva i entre 29 mm i 40 mm a la vall del Ges. La resta del mes, fins als últims dies, les onades de calor van ser les protagonistes. La situació de diferents depressions situades a les Açores provocaren l'entrada de vents molt càlids de l'Àfrica que van fer pujar considerablement les temperatures i deixaren el cel brut de pols en suspensió i un ambient càlid i xafogós. No va ser fins a finals de mes, concretament a partir del 25, que el pas d'alguns fronts va fer créixer grans nuvolades deixant tempestes localment fortes i una notable baixada de les temperatures, sobretot el dia 30, amb màximes de 20°C i mínimes de 9°C i amb un canvi radical de temps. Com a curiositat cal esmentar, a finals de mes, el pas de diferents grups de cigonyes.

SETEMBRE

La pluja acumulada aquest mes no reflecteix del tot el que va passar. Hi va haver algunes tempestes fortes i disperses durant el setembre, però pràcticament quasi la totalitat de la precipitació a la majoria dels observatoris es va recollir el dissabte dia 29. La formació d'una bona llevantada va donar precipitació molt generosa al llarg del matí. Aquesta entrà de mar cap a terra amb una important franja de precipitació. Hi va haver tempesta al matí i pluja abombollada sobretot a la tarda, i amb força intensitat, gràcies a la pertorbació situada a la Mediterrània que es va encallar pràcticament des del Gironès fins a la nostra comarca. La resta de mes, alguns ruixats i tempestes disperses i destacar el cop de vent de 60 a 70 km/h del WNW del dia 26. Pel que fa a les temperatures, màximes de 28°C a 32°C, i el dia 6 mínimes de 3°C a 5°C que es repetiren el dia 27. En resum, un setembre força fresc sobretot al principi i al final del mes.

OCTUBRE

El fred, les boires i la pluja foren el més destacat del mes. A poc a poc s'anava recuperant el dèficit de pluja que s'arrossegava aquest any, tot i que les precipitacions tant de setembre com d'aquest mes d'octubre quedaven molt lluny de la mitjana anual a la nostra comarca. Cal destacar que la precipitació d'aquest mes va estar molt ben repartida, des del dia 11 fins a final de mes. Els primers deu dies

hi va haver temps anticiclònic i un fort contrast tèrmic entre el matí i les hores centrals del dia, amb bancs de boira a les fondalades de la Plana. Entre el 10 i el 15, alguns ruixats i tempestes acompanyades de fang. Cal destacar el dia 12 la tempesta que deixà 40 mm a Tavèrnoles i Sant Julià de Vilatorrada, 33,8 mm a Taradell i 30,6 mm a Vic, acompanyada de calamarsa. Pel que fa a les temperatures, la nevada al Pirineu i l'entrada d'aire fred del nord va fer baixar considerablement les temperatures amb mínimes, algunes històriques en un mes d'octubre, d'entre -4°C i -6°C els últims dies del mes. Pel que fa al vent, el cop més fort fou del WNW la nit del 27 al 28, amb cops de 83 km/h.

NOVEMBRE

Va ser un mes en general poc fred, amb temperatures força suaus per ser el novembre, i amb poca pluja. Destaca el dia 27, amb una entrada d'aire fred acompanyada d'un front que deixà precipitacions de neu a partir de la cota 900 amb una bona enfarinada al Vidranès, al Cabrerès, al Montseny i a Collsuspina. La temperatura baixà en picat els últims dies de mes, amb les mínimes més baixes, de -4°C a -7°C , i amb vent del WNW amb cops de 82 km/h. Les més altes foren a principis i mitjans de mes. Destaca la llevantada que afectà sobretot el País Valencià, fins a Tarragona i les Balears, que impulsà aire càlid del sud i deixà la mínima de la nit del dia 25 entre 12°C i 13°C , amb un ambient molt suau. Les precipitacions més destacades del mes foren recollides al Vidranès i al Cabrerès, amb entre 40 mm i 50 mm, i a la resta de la comarca pluges d'entre 18 mm i 25 mm. Però, tot i això, la pluja acumulada anual seguia essent molt baixa.

DESEMBRE

Va ser el mes més sec de tot l'any a tots els observatoris. Només destaquen quatre gotes el dia 14 i la matinada del 26 al 27, amb valors màxims recollits de dues dècimes de litre. L'única precipitació destacable va ser al Vidranès, amb 5,2 mm a Collfred i 2,3 mm a Vidrà. Cal destacar les fortes rosades i les boires sobretot a les fondalades de la Plana, que són les que van deixar un total d'entre 1 mm i 3 mm en alguns observatoris. Les temperatures mínimes foren baixes al llarg de tot el mes, amb registres de -4°C a -9°C com a més freds, amb fortes gelades i glaçades i amb algunes boires gebradores destacades. Durant el mes hi va haver 25 dies de temperatures sota zero a la plana de Vic, dada que contrasta amb els 8 o 12 dies que en tingueren els observatoris més alts, amb una bona inversió tèrmica al llarg del mes.

Xarxa Meteorològica d'Osona (XMO)

Informació: Manel Dot i Anna Jiménez

El temps a Osona any 2012

Observatori	Dies de precipitació	Litres per metre quadrat								Dies de boira	Graus centígrads						Dies sota zero	
		Pluja Total	Dia més plujós		Mes més plujós		Mes més sec		Dia més fred			Dia més calid						
			Dia	Mes	Litres	Mes	Litres	Mes	Litres		Dia	Mes	Graus	Dia	Mes	Graus		Mitjana Annual
Cantonigròs	77	554,0	29	Setembre	43,0	Setembre	126,0	Desembre	0	19	12	Febrer	-10,4	20	Agost	40,2	12,29	67
Centelles	65	487,6	29	Setembre	45,5	Octubre	122,1	Desembre	0,2	30								
Espinelles	66	669,2	29	Setembre	77,0	Octubre	162,0	Desembre	3,0	4	Febrer	-12,5	20	Agost	37,0	12,14	87	
Folgueroles	103	561,2	29	Setembre	88,6	Setembre	114,4	Desembre	2,6	31	9	Febrer	-13,6	20	Agost	36,8	12,56	90
Gurb	62	504,6	29	Setembre	75,0	Setembre	109,5	Desembre	0,2	58	5	Febrer	-11,8	22	Agost	40,2	13,69	115
Hostalets de Balenyà	85	467,8	29	Setembre	45,4	Octubre	118,8	Desembre	0,2	48	5	Febrer	-9,5	20	Agost	36,8	13,86	65
L'esquirol	52	572,9	29	Setembre	75,8	Setembre	141,3	Desembre	0,0	12	Febrer	-9,1	21	Agost	36,6		70	
La Gieva	97	485,1	29	Setembre	73,5	Setembre	101,0	Juliol	2,6	57	5	Febrer	-10,9	21	Agost	39,4	12,31	105
Malla (Torrellebreta)	76	499,7	29	Setembre	63,8	Octubre	110,1	Desembre	0,4	44	5	Febrer	-13,0	20	Agost	37,0	12,37	112
Manlleu	88	507,6	29	Setembre	85,6	Setembre	151,2	Desembre	0,8	69	5	Febrer	-11,0	21	Agost	38,7	12,38	99
Muntanyola	82	447,5	29	Setembre	46,6	Octubre	93,3	Desembre	0,0	3	Febrer	-9,0	20	Agost	37,0	12,58	43	
Olost de Luçanès	91	574,2	29	Setembre	54,7	Maig	110,5	Desembre	0,4	35	13	Febrer	-11,0	21	Agost	39,3	12,65	117
Orià	84	535,8	30	Agost	47,0	Maig	109,0	Desembre	0,2	13	Febrer	-13,7	20	Agost	40,6		120	
Prats de Luçanès	84	662,7	29	Maig	51,5	Setembre	134,5	Desembre	0,4	16	12	Febrer	-11,0	20	Agost	37,5	12,85	90
Roda	94	473,9	29	Setembre	88,5	Setembre	135,6	Desembre	0,2	96	5	Febrer	-11,0	21	Agost	40,2	13,82	105
Rupit	126	670,7	29	Setembre	78,0	Setembre	175,0	Desembre	1,4	5	Febrer	-14,0	21	Agost	36,7	10,98	120	
Sentfores (La Guixa)	97	510,5	29	Setembre	75,2	Setembre	94,0	Desembre	3,8	56	5	Febrer	-11,4	21	Agost	38,7	13,02	109
Sta. Eulàlia de Riuprimer	77	523,5	29	Setembre	63,4	Abril	105,7	Desembre	0,0	4	Febrer	-10,7	21	Agost	37,7	12,53	80	
St. Hipòlit de Voltregà	87	481,1	29	Setembre	65,1	Setembre	129,1	Desembre	0,2	5	Febrer	-11,0	21	Agost	40,0	14,11	90	
St. Julià de Vilatorrada	101	601,6	22	Març	42,1	Setembre	122,9	Desembre	1,6	34	5	Febrer	-11,6	21	Agost	37,5	12,22	96
St. Pere de Torelló	85	605,8	29	Setembre	50,0	Setembre	145,0	Desembre	0,0	5	Febrer	-10,1	20	Agost	39,0	13,86	79	
Taradell	88	502,6	29	Setembre	65,2	Octubre	120,4	Desembre	1,6	32	4	Febrer	-10,4	21	Agost	36,7	12,88	74
Tavèrnoles	97	607,4	29	Setembre	101,4	Octubre	123,6	Desembre	0,2	33	5	Febrer	-10,3	20	Agost	38,3	13,53	78
Torelló	80	523,0	29	Setembre	66,7	Setembre	119,0	Desembre	0,0	5	Febrer	-10,3	20	Agost	39,0	13,20	77	
Vic	91	494,9	29	Setembre	72,9	Octubre	100,6	Desembre	1,6	62	5	Febrer	-11,1	21	Agost	38,9	13,34	96
Vidrà	84	701,5	29	Agost	75,2	Agost	116,8	Desembre	2,3	12	Febrer	-10,5	29	Juny	32,5	9,83	79	
Viladrau	129	769,6	21	Març	46,5	Octubre	182,1	Desembre	2,8	4	Febrer	-11,7	21	Agost	36,7	11,80	67	
Calldetenes	89	466,6	30	Agost	33,8	Setembre	100,2	Desembre	1,8	10	4	Febrer	-9,8	21	Agost	38,4		90
Collfred (Vidrà)	61	755,2	3	Juny	45,8	Setembre	137,7	Juliol	3,0									
Collsuspina	105	495,6	29	Setembre	48,7	Octubre	114,7	Desembre	0,2	36	4	Febrer	-13,4	21	Agost	37,1	12,14	97
El Brull	53	614,3	30	Setembre	58,0	Octubre	139,0	Desembre	0,0									
Ciuret (Vidrà)	65	692,1	29	Setembre	100,0	Agost	134,6	Desembre	0,2									
St. Bartomeu del Grau	61	-	29	Setembre	66,0	Setembre	105,0	Desembre	1.P.									
St. Eugènia de Berga	59	467,7	29	Setembre	55,0	Octubre	86,0	Desembre	0,2									
St. Vicenç de Torelló	70	521,4	29	Setembre	61,0	Setembre	119,0	Desembre	0,0									
Vilanova de Sau	61	525,0	29	Setembre	80,0	Setembre	114,5	Desembre	0,0									

Xmo (xarxa meteorològica d'osona). Coordinen: bruna surinyach, anna jiménez i manel dot.